

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30
TELEFON Nr. 226.
Memorii înfroncate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
CIRCUITURI de ANUNȚURI:
la Viena la M. Dukos Nachf.,
Nuz. Augeneid & Emorie Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelt.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
ppold (VII Erzsebet-Köru).
Prețul inserțiilor: o serie
garanțată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și in-
vială. **RECLAME** pe pagina
2-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 82

Brașov. Vineri 1 (14) Aprilie

1908.

Congresul socialistilor din Ungaria.

Zilele acestea s'a ținut în Buda-
pesta congresul partidului social-de-
mocrat din Ungaria. Ceeace preocupă
azi pe socialiști este reforma electo-
rală. Ei se tem cu drept cuvânt, că
această reformă, ce formează una din
condițiunile dintre Coroană și coali-
ția maghiară, nu va fi dusă în inde-
plinire de regimul actual unguresc
așa cum pretind interesele marilor
masse ale populațiunii muncitoare,
care până acuma n'au avut modul
de a lua parte și ele prin reprezen-
tanții lor la activitatea legislativă din
parlament. Organizațiunea întinsă, ce
o are partidul socialist și legăturile
lui cu socialiștii din toate țările eu-
ropene, îi ușurează mult acțiunea sau
mișcarea ce se vede dator a-o desfă-
șura acum cu cea mai mare seriozi-
tate pentru izbândă votului universal,
fără de care socialiștii nici că s'ar
putea gândi la realizarea programului
lor. Cu toate acestea la congresul de
acuma, care a durat patru zile, s'au
plâns mai mulți, că nu se mișcă în
destul acest partid.

S'a discutat indeajuns, cum și de
unde vine că, în ce privește votul
universal și realizarea lui, nizuințele
noastre, ale Românilor, se întâlnesc
cu acelea ale socialiștilor. Facem parte
și noi din acele masse ale populați-
unii acestui stat, cari sunt eschise
dela participarea la dreptul electoral
așa cum se cuvine în favorul unor
clase privilegiate. Noi Români, sau
mai bine zis partidul național român,
din Transilvania, Bănat și Țara un-
gurească, am avut în programul no-
stru postulatul votului universal, de
pe când încă partidul socialist ungu-
rean era în fașă.

Lucru firesc, că devedind actuală
ceștiunea votului universal la noi în
Ungaria, ne-am întâlnit în postulatul
acesta cu socialiștii. Mulți din noi au
tras de aici în decursul mișcărilor ge-
nerale pentru și contra votului uni-
versal unele concluziuni prea naive
în ce privește posibilitatea unei ali-
anțe cu socialiștii, uitând că dela o
cooperatiune firească în punctul po-
stulatului comun al votului universal
și până la o astfel de alianță politică
este un drum lung presărat cu o mul-
țime de postulate și nizuințe aproape
diametral opuse, ce le au unii și alții.
Dar nu voim să vorbim despre aceasta
deosebire de programe și ne mărgi-
nim a constata, că în cele mai multe,
dacă nu în toate, domnește și în pri-
vința aceasta, mai ales în sânul ge-
nerației mai tinere, o confuziune de
idei și o neorientare, care, dacă nu
va înceta curând, poate să devină
foarte stricăcioasă intereselor noastre
de solidaritate națională.

De interes pentru noi este și
rămâne atitudinea, ce o observă par-
tidul social-democrat din Ungaria
față cu guvernul în ceștiunea votului
universal. Socialiștii cu organizația
lor înaintată formează deocamdată în
ceștiunea votului universal, putem
zice, avantpostul în afară de parla-
ment, pe când în dietă, unde socia-

liștii mai că nu sunt reprezentați, au
luat acest rol asuprași deputații na-
ționaliști prin aceea, că la toate oca-
ziunile ventilează și aduc în discu-
siune postulatul votului universal.
Argumentele, ce se aduc dintr'o parte
și alta în favorul cauzei drepte a
poporului, sunt apcrape unele și ace-
leași.

Eată-le: Guverului unguresc e
dator să introducă votul univer-
sal general, secret și pe comune.
— Indatorirea aceasta i-o impune
pactul încheiat cu Coroana. Guvernul
intârzie cu intențiune realizarea re-
forme electorale, ceea ce dă naștere
bănuelei, că, cu încunjurarea angaja-
mentului luat asuprași dela Coroană,
umblă să falsifice dreptul electoral,
făcând dintr'un drept egal, ce este a
se exercita secret, un drept electoral
plural, prin care intenționează a sus-
ține și pe mai departe domnia ac-
tuală de clase. Mai voiește guvernul
să susțină și votarea cu graiu viu în
public, cea coruptă de azi. Toate ace-
ste argumente le aduce rezoluțiunea
congresului partidului social-democrat,
încheindu-le cu următoarea declara-
țiune:

In fine congresul rezervă con-
ducerea partidului de a conchiema spre
scopul acesta un congres extra ordi-
nar al partidului. Totdeodată congresul
însărcinează conducerea partidului să
pregătească greva politică generală
fără amânare.

Congresul constatând acestea de-
clară, că, dacă guvernul ar prezenta
diete dreptul electoral plural cu vo-
tarea publică, muncitorimea indus-
trială și agricolă din Ungaria va răs-
punde la aceasta proclamând *greva
politică generală*.

Amenințarea cu aceasta grevă
e de dată veche, dar guvernul știe
că este serioasă, de aceea a început
și el de mult pregătirile pentru a
preîntâmpina izbucnirea ei eventuală.
Șansele luptei nu se pot prevedea.
Un lucru putem constata însă de pe
acuma, că adecă toată forța publică,
de care dispune guvernul nu va a-
junge spre a suprima mișcarea cea
mare pentru votul universal, care nu
se va mărgini numai la greva lu-
crătorilor, ci va cuprinde întreaga po-
porațiune dela un colț la celălalt
al țării.

Afacerea soldai ofițerilor. »Wiener
Allg. Zeitung» află din sursă bine infor-
mată, că ministrul comun de război și mi-
nistrul de externe baronul Aehrenthal, au
aceleași principii în ceștiunea mării
soldei ofițerești și că amândoi vor trage
consecințele în cazul când chestiunea nu
va fi rezolvită așa după cum a declarat
baronul Aehrenthal în delegații. Ambii vor
lucra în mod solidar.

Reforma dărilor. Parlamentul, încă în-
ainte de vacanța de vară, va avea pe lângă
stabilirea bugetului pe anul curent, o
chestie importantă de rezolvit. E vorba de
reforma dărilor. Se știe, că guvernul și-a
retras toate proiectele, prin urmare și
proiectul pentru reforma dărilor, ca să lase
loc proiectului pentru revizuirea regula-
mentului. De atunci ministrul Wekerle și-a
prelucrat din nou proiectul și în una din
proximele ședințe ale Camerei îl va și pre-
senta spre dezbateră.

Successorul guvernului Potocky. Toate
ziarele din Lemberg anunță, că cel mai
serios candidat la locul de guvernator al
Galiției este arhiducele Carol Ștefan. Zia-
rele poloneze vorbesc cu simpatie de a-
ceastă candidatură.

Ministrul Apponyi

ne pune pe gânduri...

Dieceasa Gherlei, Aprilie 1908.

Onorată Redacțiune!

In timpul acesta de frământare,
când bisericile noastre au de a căuta
mijloacele din cari să lătrească sa-
lariile doctențiale amăsurat art. de
lege XXVII din 1907 și când asupra
multor școale de ale noastre stă atâr-
nată sabia lui Damocle, d-l ministru
de culte ne pune pe nouă gânduri
prin ordinațiunea sa Nr. 6081—1908,
pe care vi-o acud aci în copie.

Că ce vrea d-l ministru cu a-
ceasta ordinațiune, se pare a fi lucru
clar: Voește, precum reese din cu-
vintele lui, a ușura sarcina poporului
de a contribui pentru susținerea preo-
ților, cantorilor, învățătorilor prin pre-
stațiuni în naturalii, venindu-i în a-
jutor cu bugetul statului și rescum-
părând aceste prestațiuni, dând din
visteria statului ecuivalentul lor.

Dar e de temut, ca nu cumva
banii primiți pentru aceste presta-
țiuni, să micșoreze tot mai mult in-
dependența preoției, a cantorilor
și învățătorilor.

Până aci mult puțin cât căpătau
dela popor acești factori conducători
firești ai poporului, aveau în schimb
un tesaur mare, independența dela
stăpânire. Dacă vor primi dela stat
sumele ecuivalente, tot mai mult vor
trebui să fie cap plecat înaintea sol-
găbiraelor, notarilor, juzilor comunali
și tuturor diregătorilor, ca să nu să
expună pericolului de a li să subtrage
banii pentru nesubordinațiune.

Convorbind de curând cu un domn
diregător catolic de rit latin, *acela
apriat a spus, că se intenționează
aceasta rescumpărare.* Căci la romano-
catolici, cu deosebire în părțile să-
cuești, scoaterea lecticalului preoțesc
și cantoral, adeseori dă ansă la esa-
sperări între poporul lor, mai ales, că
intrevine execuție.

*Dar e de temut, ca nu cumva
stăpânirea să meargă mai departe
și să rescumpere și porțiunile cano-
nice, pământul, ce a fost până acuma
în folosința preoților, a cantorilor, a
învățătorilor și care a format până
acuma baza cea mai sigură a sub-
sistenței lor și să le dea ecuivalentul
în bani, precum s'a conseris pentru
întregirea congruei, ce privește preo-
ția.*

In acest cas, ce e drept, preo-
ția și cantor-învățătorii ar fi mai
scutiți de grija economiei, însă ar
pierde cu desăvârșire independența
lor și clerul nostru ar putea să ajungă
soarta tristă a clerului din Franția.
Ba pentru clerul nostru soarta ar fi
cu atât mai tristă, fiind cu familii.

Am avut până acuma două ce-
tățui de conservare și apărare a cul-

turei noastre naționale și a ființei
noastre etnice. Școala și biserică. Ca
să le avem și în viitor, s'ar recere o
puternică acțiune de organizare.

Barbați cugetători și cu inimă
nobilă au propus și propun prin co-
loanele ziarelor căi și mijloace, unele
mai practice, altele mai puțin prac-
tice pentru asigurarea acestor așeză-
minte și a independenței preoților și
cantor-învățătorilor. Dar ideile comu-
nicate, durere, rămân numai idei!
Nu se începe acțiunea pentru reali-
sarea lor.

Dela cine avem oare să aștep-
tăm începerea acțiunii de organizare,
dacă nu dela aceia, pe cari i-a des-
tinat providența dumnezească să fie
puși păstori, capi ai dieceselor. Ei au
și datorința inițiativei, dar au și pre-
rogativele. Căci la ei este și auto-
ritatea și este și puterea de a dis-
pune. Și să nu uite, că asupra lor
zace și răspunderea în fața lui Dum-
nezeu și a națiunii.

Inceapă deci acțiunea de orga-
nizare! Atragă în această acțiune și
elementul laic inteligent. Aceasta va
fi de mare preț cu capitalul său in-
telectual, moral și material. Timp nu
este de pierdut, căci cu fiecare zi,
ce trece, se apropie fatalul termin al
școalelor. Și să nu ne așteptăm nepregătiți,
precum a aflat nepregătită pe na-
țiunea maghiară dezastrul dela Mohács.

Tot mai mult ni-se impune deci
necesitatea conchemării sinoadelor
diecezane și în ele constatarea: Cum
stăm? Câte școale avem asigurate?
Câte sunt cele periclitate? De ce
sumă am avea trebuință spre a-le
putea asigura pe toate? Pe ce căi
am putea procura acea sumă de bani?
*Să asigurăm școala, cu care se
întregește biserică. Ele împreună stau
sau cad. Ruinele lor sunt mormântul
nostru!*

Rugăm pe cei în drept, să în-
ceapă acțiunea și *Dumnezeu ne va
ajuta!*

I. S.

*
Iată copia circularului din ceștiune:

Circulariu cătră clerul din întreaga
dieceză.

No. 479—1908. Excelența Sa domnul
ministru de culte și instrucțiune publică
cu data de 16 Ianuarie a. c. No. 6081/1908
trimite următoarea ordinațiune:

»Legislațiunea aprecînd jertfele în-
semnate ale comunităților bisericesti, cari
le aduc prin aceea, că pe lângă greutatele
comune de stat și comunale dau anual
sume însemnate pentru susținerea biseri-
cilor și școalelor sale, nu numai s'a inte-
resat de erogațiunile comunităților biseri-
cesti ce se ivesc sub acest titlu, dar în
parte a și întrevinut în mod ajutător.

»Precum se știe, comunitățile biseri-
cesti de rit diferit, încă aduc mari jertfe
pentru susținerea bisericilor și școalelor
lor; ca în privința cantității și măsurării
acestor jertfe să fie la dispozițiune date
fide-demne, din cari să se poată statori și
modul cum se împart acele greutăți, cu
onoare rog pe Excel. Voastră, binevoiască
în teritoriul diecezei sale a constata după
comunitățile bisericesti, câtă sumă a folo-
sit fiecare comunitate bisericescă matre
și filială în anul 1907, pentru lipsele sale
bisericesti și școlastice? Contribuțiunea
bisericescă și școlastică, repartiată spre

La Tipografia și Librăria

A. MUREȘIANU Brașov

Se pot procura

urmât rele cărți literare dela scriitorii noștri de valoare:

Table listing authors and their works with prices. Includes Alexandri, Alexandrescu, Bratescu, Bolintineanu, Negruții, Constanța H. doș, Ispirescu, Gorun, Leca, Pam, Negoescu, Livescu, Jules Brun, Bârsan, Berescu, Coatu, Coșbuc, Cujbă, Caragiul, Al. Florin, Iosif, S. Nădejde, Smara, Speranța, Tănăsescu, Slavici, A. O. Maior, Elena Farago, Bolcaș, Ciocărlan, H. Petrescu, Ciura, Stelian Itusu, Bârsan Z., Bontescu, Carmen Silva.

Table listing authors and their works with prices. Includes Moruzi, Răzvanovul, Iorga, Bârsan, Negoescu, Slavici, Sandu Aldea, Rozetti, Mera, Croflec, Sadoveanu, Urechia, Daș, Alexandri, Alexandrescu, Bolintineanu D., Creangă, Eminescu, Filimon, Negruții, Odobescu, Bratescu, Bediceanu, Boureanu, Cuntin Maria, Chendi Ilarie.

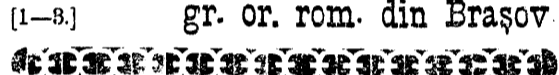
Nr. 35/1908.

Concurs.

Pentru literarea de aproximativ 350 stânjini lemne de fag pe șama subsemaței Eforii școlare se publică prin această concurs, cu termin până la 15 Maiu n. a. c.

Brașov, 15 Aprilie n. 1908.

Eforia școlaelor centrale gr. or. rom. din Brașov

Deschiderea Restaurantului dela CASA DE TIR.

Am o placere a aduce la cunoștința On. public că am deschis Restaurantul și put în vânzare VIN bun curat pentru mișmas. VIN vechiu. BEBE de Steinbruch dela ceu și in buteli Buătărie cu MÂNCĂRI calde și eci preste zi Dejun CAPEA Popicăria stă la dispoziția On. public. De inchiriat o cameră mobilată. De o cercetare numărăoasă se roagă

(189,2-2)

Weber Mátyás.

Celce dorește a avea

Răchie

ieftină

FĂRĂ CĂZAN

acela să și procure dela

Radovan Popovits comerc. in Ujvidék CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 coroane Tot așa vând și materialul necesar cu praf cu tot

Prețul pentru 100 litre 8 coroane.

Fie-care posesor a unei

Trăsuri-motor a lui PUCH!

economisește mulți bani și mai mult răgaz.

Bicicle motor:

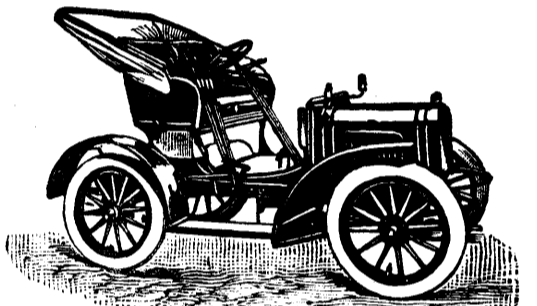
Siguranță mare: 2 HP. (25 Kg.) 2 1/2, 2 3/4, 3 1/2, 4, 5 & 6 HP.

Automobile:

construcție simplă. Executare solidă: 5/8, 9/10, 1 1/16, 20/25 HP.

Benzin. Uleu. Părți constitutive Pneumatice.

Reparatur de automobile.

Reprezentant: MICHAEL MOOSER, Brașov, Strada Porții 39.

Advertisement for APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIAS. Includes an illustration of a bottle and text describing its benefits for kidney and bladder ailments.

Advertisement for TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU. Lists various printing services like artistic prints, scientific books, and commercial tariffs.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 și până în 1 Maiu st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-31 min. dim.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la ora 8-06 min. s.era.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. s.era.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la ora 3-20 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11-35 m. a. m.
III. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m.
IV. Tren mixt la órele 6-50 s.era.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5-15 min. dim.*
II. Trenul mixt la ora 8-41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la ora 3-05 m. p. m.
IV. Tren de pers. la rele 7-00 m. s.era.*

Dela Brașov la Zărnești (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 9-02 min a. m.
II. Trenul mixt la ora 4-14 min. p. m.
III. Tren mixt la ór. 9-47 s.era.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p Arad la órele 4-52 m. dim.
II. Trenul de persoane la ora 7-51 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-09 m. p. m
IV. Trenul mixt la ora 9-28 min. s.era.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Tren. de pers. la ora 7-28 min. dim.
II. Trenul accel. la ora 2-18 min. p. m.
III. Trenul pers., la ora 4-55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la ora 9-18 min. s.era.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de persoane la ora 8-16 m. dim.*
II. Trenul de pers. la ora 1-59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6-33 m. s.era.*
IV. Tren mixt, la órele 10-08 m. s.era.*

Dela Zărnești la Brașov (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 7-12 min. dim.
II. Trenul mixt la ora 1-40 min. p. m.
III. Tren mixt la ora 7-34 s.era.